EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 06 19
COM(2024) 614 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Latvijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 614 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Latvijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97[1], ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241[2], kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. ES finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė padeda užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, kuriomis siekiama visų pirma skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą ES ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu reglamentu „REPowerEU“[3] siekiama laipsniškai panaikinti ES priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų

---

1 OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

3 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES)

užtikrinti ES energetinį saugumą ir diversifikuoti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Latvija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“[4]. Komunikate išdėstomi devyni vienas kitą stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp šių veiksnių, kaip svarbiausi reformų ir investicijų politikos, kuria siekiama įveikti dabartinius produktyvumo iššūkius ir didinti ilgalaikį ES ir jos valstybių narių konkurencingumą, prioritetai, iškyla prieiga prie privataus kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai ir bendroji rinka. Paskelbusi šį komunikatą, 2024 m. vasario 14 d. Komisija pateikė metinę bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitą[5]. Ataskaitoje išsamiai aptariami bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai ir analizuojami per metus įvykę pokyčiai, suskirstyti pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą[6], kuria pradedamas Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro 2024 m. ciklas. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino apžvalgoje, grindžiamoje keturiais konkurencingo tvarumo aspektais, išdėstytus prioritetus. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Latvija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija priėmė nuomonę dėl Latvijos 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė Rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos (ją Taryba priėmė 2024 m. balandžio 12 d.) ir Pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas (ją Taryba priėmė 2024 m. kovo 11 d.);

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji ES ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97. Be to, ji apima iš dalies pakeistą Reglamentą (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo ir iš dalies pakeistą Direktyvą 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų[7]. Naujosios sistemos tikslai – valstybės skolos tvarumo ir tvaraus bei

---

2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

4 COM(2023) 168 *final*.

5 COM(2024) 77 *final*.

6 COM(2023) 901 *final*.

7 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros (OL L 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo, ir 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

integracinio augimo užtikrinimas vykdant laipsnišką fiskalinį konsolidavimą ir reformas bei investicijas. Ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingesniam bei nuoseklesniam vykdymo užtikrinimui. Kiekviena valstybė narė turėtų pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų[8] planas turėtų atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama vėliausiai iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % BVP, ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus. Siekdama padėti tuos planus parengti, 2024 m. [birželio 21 d.] Komisija ketina valstybėms narėms pateikti planų ir vėlesnių metinių pažangos ataskaitų, kurias jos turės pateikti, turinio gaires ir pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 straipsnį išsiųs joms technines fiskalinio koregavimo gaires (jei taikoma, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją). Valstybės narės nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turėtų pateikti iki 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent valstybė narė ir Komisija susitaria pratęsti terminą pagrįstos trukmės laikotarpiu. Valstybės narės turėtų užtikrinti nacionalinių parlamentų dalyvavimą ir konsultacijas su nepriklausomomis fiskalinėmis institucijomis, socialiniais partneriais ir atitinkamais kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau kinta atsižvelgiant į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. balandžio 30 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Latvija Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. 2021 m. liepos 13 d. Taryba priėmė Sprendimą dėl Latvijos ekonomikos gaivinimo ir

[8] Grynosios išlaidos, apibrėžtos 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (ES) 2024/1263 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj) 2 straipsnyje. Grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo[9], kuris 2023 m. gruodžio 8 d. iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“[10]. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimto sprendimo, kad Latvija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. gegužės 14 d. Latvija pateikė savo 2024 m. nacionalinę reformų programą, o 2024 m. balandžio 30 d. – savo Stabilumo programą pagal Reglamento (EB) 1466/97 4 straipsnio 1 dalį;

(9) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. Latvijos ataskaitą[11]. Joje įvertinta pažanga, Latvijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Latvijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant ES pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat JT darnaus vystymosi tikslų;

(10) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis[12], Latvijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 4,6 % BVP 2022 m. iki 2,2 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 41,8 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 43,6 % 2023 m. pabaigoje;

(11) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo[13] Latvijai imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį[14], atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Latvijai rekomenduota būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Latvijai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos skaičiavimais, 2023 m. fiskalinė politika[15] buvo skatinamoji (jos kryptis –

---

9 2021 m. liepos 13 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (10157/2021).

10 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 13 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Latvijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (15569/2023).

11 SWD(2024) 614 *final*.

12 Eurostato euro rodikliai, 2024 04 22.

13 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Latvijos 2022 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Latvijos stabilumo programos, OL C 334, 2022 9 1, p. 112.

14 Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Latvijos vidutinio laikotarpio potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 7,6 %.

15 Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinio laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir

0,5 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo skatinamasis ir sudarė 1,1 % BVP. Tai apima 0,4 % BVP mažesnes tikslinių neatidėliotinų paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamąjį poveikį 2023 m. lėmė ne skubi tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių. Ekspansinį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimą skatino viešojo sektoriaus darbo užmokesčio bei socialinių išmokų didinimas. Numatomas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. atitiko Tarybos rekomendaciją. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 1,5 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 3,3 % BVP, t. y. 0,1 procentinio punkto mažiau negu 2022 m. Latvija finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis. Ji finansavo investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką bei energetinį saugumą, kaip antai elektrinių transporto priemonių įsigijimą viešajam transportui, energijos vartojimo efektyvumo daugiabučiuose ir verslo pastatuose didinimą, elektros energijos perdavimo ir skirstymo tinklų modernizavimą, viešojo sektoriaus skaitmeninių platformų ir sistemų valdymo centralizavimą, įmonių skaitmeninių įgūdžių ugdymą ir procesų skaitmenizavimą, plačiajuosčio ryšio infrastruktūros kūrimą ir skaitmenizacijos švietimo sektoriuje skatinimą, kurios daugiausia finansuojamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis;

(12) pagrindines 2024 m. stabilumo programos projekcijas galima apibendrinti, kaip išdėstyta toliau. Pagal makroekonominį scenarijų, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, numatoma, kad realusis BVP augs 1,4 % 2024 m. ir 2,9 % 2025 m., o infliacija pagal SVKI bus 1,6 % 2024 m. ir 2,5 % 2025 m. 2024 m. stabilumo programoje numatoma, kad laikantis dabartinės politikos[16] 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas padidės iki 2,9 % BVP ir 2025 m. sumažės iki 2,7 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP padidės iki 45,2 % 2024 m. pabaigoje ir 46,3 % 2025 m. pabaigoje. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 2,2 % BVP 2026 m., 2,0 % – 2027 m. ir 1,7 % – 2028 m. Taigi planuojama, kad valdžios sektoriaus balansas programos laikotarpiu išliks mažesnis negu 3 % BVP deficito pamatinė vertė. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP savo ruožtu sumažės iki 46,2 % 2026 m., sumažės iki 48,8 % 2027 m. ir sumažės iki 48,2 % 2028 m.;

(13) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 1,7 % 2024 m. ir 2,6 % 2025 m., o infliacija pagal SVKI bus 1,6 % 2024 m. ir 2,0 % 2025 m.;

---

neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų ES fondų, pokyčio skirtumas;

16 2024 m. stabilumo programoje teigiama, kad pagal dabartinę politiką prognozuojama, kad biudžeto deficitas 2025 m. bus 0,5 procentinio punkto didesnis už programoje nustatytą deficito tikslą. Stabilumo programoje nėra detalios informacijos apie politikos priemones, kurių ketinama imtis siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi deficito tikslų.

(14) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,8 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos turėtų padidėti iki 44,5 %. 2024 m. laipsniško visiško su energija susijusių priemonių panaikinimo iki 2023 m. pabaigos poveikį daugiau nei atsvers papildomos viešojo sektoriaus išlaidos mokytojų ir administratorių darbo užmokesčio didinimui, sveikatos priežiūrai ir švietimui, taip pat papildomos išmokos pensininkams. Techninės infrastruktūros plėtra šalies pasienyje prisidės prie viešųjų investicijų išlaidų didėjimo. Tikimasi, kad įvedus išankstinius finansų sektoriaus įmonių pelno mokesčio mokėjimus, padidinus kai kurių produktų akcizų tarifus ir įvedus papildomus valstybės valdomų įmonių dividendų mokėjimus, šiek tiek padidės pajamos. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus skatinamoji ir jos kryptis sudarys 0,9 % BVP;

(15) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m. bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 1,6 % BVP, palyginti su 0,4 % BVP 2023 m. Išlaidas dengiant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Latvijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai;

(16) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo[17], kad Latvija užtikrintų apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribodama nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų[18] nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 3,0 %. Valstybės narės paragintos, vykdant 2023 m. biudžetus ir rengiant 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Latvijos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos 2024 m. padidės 4,9 %, t. y. viršys rekomenduojamą didžiausią prieaugį. Šis nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų rekomenduojamo didžiausio prieaugio viršijimas 2024 m. atitinka 0,7 % BVP. Tačiau grynosios išlaidos 2023 m. buvo 0,9 % BVP mažesnės, nei tikėtasi rekomendacijos pateikimo metu. Vertinant atitiktį taip pat reikia atsižvelgti į 2023 m. bazės efektą, kadangi 2024 m. rekomendacija buvo suformuluota kaip augimo rodiklis. Jeigu 2023 m. grynosios išlaidos būtų atitikusios rekomendacijos pateikimo metu numatytas išlaidas, atitinkamas 2024 m. grynųjų išlaidų prieaugis būtų buvęs 0,2 % BVP mažesnis už rekomenduojamą prieaugį. Apskritai vertinama, kad esama rizikos, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos ne visai atitinka rekomendaciją;

(17) be to, Taryba rekomendavo, kad Latvija imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, valdžios sektoriaus deficitui mažinti panaudojant su tuo susijusias sutaupytas lėšas. Taryba papildomai nurodė, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas, Latvija turėtų užtikrinti, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos

---

17 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Latvijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Latvijos stabilumo programos, OL C 312, 2023 9 1, p. 125.

18 Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus i) diskrecines pajamų priemones, ii) palūkanų išlaidas, iii) ciklines nedarbo išlaidas ir iv) vienkartines ir kitas laikinąsias priemones.

2024 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad grynosios biudžeto išlaidos[19] neatidėliotinoms energijos paramos priemonėms 2023 m. sudarys 1,0 % BVP, o 2024 ir 2025 m. jos sudarys 0,0 % BVP. Jei su tuo susijusios sutaupytos lėšos būtų naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti, kaip rekomendavo Taryba, šios projekcijos reikštų, kad 2024 m. fiskalinis koregavimas sudarys 1,0 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamos grynosios pirminės išlaidos[20] fiskalinės politikos krypčiai tais metais turės stabdomąjį 0,5 % BVP poveikį. Numatoma neatidėliotinas energijos paramos priemones kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Tačiau nenumatoma su tuo susijusių sutaupytų lėšų panaudoti valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Kyla rizika, kad tai neatitiks Tarybos rekomendacijos;

(18) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Latvija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos išaugs iki 3,4 % BVP nuo 3,3 % BVP 2023 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(19) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant nesikeičiančios politikos prielaidą, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,9 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2025 m. pabaigoje turėtų padidėti iki 46,3 %. Skolos santykio su BVP padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi teigiamą atsargų ir srautų koregavimą ir valdžios sektoriaus deficitą;

(20) Latvijos mokestinės pajamos, išreikštos BVP dalimi, tebėra gerokai mažesnės už ES vidurkį, todėl viešųjų paslaugų, visų pirma sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos, finansavimas yra ribotas. 2022 m. mokestinių pajamų dalis sumažėjo iki 30,3 % BVP (ES – 40,2 % BVP) – tai žemiausias lygis per pastaruosius trejus metus. Augimui mažiau kenkiančiose mokesčių srityse, visų pirma kapitalo ir nekilnojamojo turto, Latvijos rezultatai vis dar prastesni už ES vidurkį. Pajamos iš pelno mokesčio palaipsniui atsigauna po staigaus sumažėjimo po 2018 m. reformos, o nekilnojamojo turto apmokestinimo kadastrinė reforma, kuria siekiama atsižvelgti į dabartines rinkos vertes, dar nepriimta. Palyginti mažos pajamos iš darbo jėgos apmokestinimo, nepaisant palyginti didelių mokesčių tarifų, rodo, kad dar yra galimybių didinti pajamas iš darbo mokesčių. Tam reikia nuolatinių pastangų gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir perkelti ekonominę veiklą iš šešėlinės ekonomikos į oficialią ekonomiką. Tuo tarpu skurdas ir pajamų nelygybė Latvijoje tebėra dideli. Žmonių, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, procentinė dalis ir vyresnio amžiaus žmonių skurdo rizika Latvijoje yra vienos didžiausių tarp ES valstybių narių, o pensijos, palyginti su darbo užmokesčiu, yra vienos mažiausių. Be to, pajamų nelygybė vis dar gerokai viršija ES vidurkį. Socialinės paramos susiskaidymas

---

19 Šis skaičius rodo metines biudžeto išlaidas toms priemonėms, įskaitant pajamas ir išlaidas, taip pat atitinkamais atvejais atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

20 Šis poveikis vertinamas kaip valdžios sektoriaus pirminių išlaidų, atėmus i) papildomą diskrecinių pajamų priemonių poveikį biudžetui, ii) vienkartines ir iii) ciklines nedarbo išlaidas, iv) Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinio laikotarpio (10 metų) vidutiniu potencialiu nominaliojo BVP prieaugiu, išreikštas kaip santykis su nominaliuoju BVP.

savivaldybių lygmeniu, prasta esamo socialinio būsto kokybė ir ribota jo pasiūla, taip pat dideli socialiniai ir ekonominiai skirtumai tarp regionų ir toliau kelia sunkumų socialinei įtraukčiai ir darbo rinkai. Sveikatos priežiūrai skirtos viešosios išlaidos Latvijoje tebėra vienos mažiausių ES, todėl lieka daug nepatenkintų sveikatos priežiūros poreikių, o sveikatos priežiūros rezultatai yra prasti. Pastaraisiais metais viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ir socialinei paramai laikinai padidėjo dėl pandemijos teikiamos skubios paramos ir kitų papildomų *ad hoc* biudžeto asignavimų. Tačiau 2024 m. biudžete numatoma, kad valdžios sektoriaus išlaidos sveikatos priežiūrai sumažės iki 2020 m. lygio (4,7 % BVP), o išlaidos socialinei apsaugai sumažės iki žemesnio nei 2020 m. lygio (12,4 % BVP 2024 m., palyginti su 13,3 % BVP 2020 m.). Vidutinės trukmės planuose numatoma toliau mažinti viešąsias išlaidas sveikatos priežiūrai, kurios 2028 m. sudarytų 4,1 % BVP, o viešosios išlaidos socialinei apsaugai turėtų laipsniškai didėti iki 13,8 % BVP 2028 m.;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Jos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Latvijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, veiksmingą įgyvendinimą vykdyti sparčiai. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Latvija tęstų reformų ir investicijų įgyvendinimą. Kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(22) per sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Reglamento (ES) 2021/1060 18 straipsnį, Latvija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose ir nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatytus uždavinius. Ši peržiūra yra ES finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Nors Latvija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politiką ir Europos socialinių teisių ramstį, vis dar yra spręstinų uždavinių, o tarp sostinės Rygos ir likusios Latvijos dalies, ypač Latgalos rytuose, išlieka didelių regioninių skirtumų. Būtina sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Programoje sutarti prioritetai tebėra aktualūs. Svarbu remti įmonių gebėjimą diegti inovacijas ir skaitmeninti, kad didėtų jų produktyvumas. Prioritetu išlieka pastatų ir įmonių energijos vartojimo efektyvumo priemonių rėmimas. Lygiai taip pat svarbu užtikrinti galimybę laiku gauti vienodai kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas ir pasinaudoti infrastruktūra, socialinėmis paslaugomis, įskaitant socialinį būstą, tęsiant perėjimą prie savarankiško gyvenimo ir bendruomeninės globos. Vienas iš prioritetų tebėra bedarbių aktyvumo skatinimas, perkvalifikavimas ir kvalifikacijos kėlimas, taip pat nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas. Turėtų būti toliau gerinama švietimo kokybė ir įtraukumas, kartu keliant suaugusiųjų kvalifikaciją ir juos perkvalifikuojant. Atliekant sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, ypatingą dėmesį reikėtų skirti esamiems regioniniams skirtumams ir tinkamo lygio investicijoms materialinio nepritekliaus srityje (įskaitant pagalbą maistu ir materialinę pagalbą) užtikrinti. Latvija taip pat galėtų pasinaudoti Europos strateginių technologijų platformos iniciatyva pramonės pertvarkai remti, daugiausia dėmesio skiriant pažangiajai ir atsinaujinančiajai energijai (pvz., jūros vėjo

energijos parkams), kuri domina tarptautinius investuotojus, taip pat žinioms imliai bioekonomikai ir biotechnologijoms;

(23) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais ES fondais, Latvijai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su verslo aplinka, darbo jėgos ir įgūdžių stoka ir perėjimu prie švarios energijos ir žaliosios ekonomikos;

(24) Latvijos verslo investicijos, 2022 m. sudariusios 14,9 % BVP, yra šiek tiek mažesnės nei Estijos (16,5 % BVP) ir šiek tiek didesnės nei Lietuvos (13,1 % BVP). Tačiau grynųjų privačiųjų investicijų lygis išliko vienas žemiausių ES ir per pastaruosius penkerius metus sudarė 0,5 %, palyginti su 3,5 % ES vidurkiu. 2023 m. EIB investicijų tyrimo rezultatai rodo, kad privačiosioms investicijoms poveikį daro didelis neapibrėžtumas, kvalifikuotų darbuotojų trūkumas ir didelės energijos sąnaudos. 2023 m. 77 % Latvijos įmonių laikė, kad verslo reguliavimas yra ilgalaikė kliūtis investicijoms, o tai yra vienas didžiausių rodiklių ES. Be to, bankai skolina vangiai ir tai yra dar viena kliūtis verslo investicijoms. Ypač sunku gauti kreditą mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Taip yra iš dalies dėl jų didesnės kredito rizikos, bet taip pat dėl didelių kredito išlaidų, griežtų užstato reikalavimų ir administracinės naštos. Bankų sektorius yra koncentruotas, todėl bankų konkurencija yra silpna, o tai yra vienas iš veiksnių, lemiančių dideles palūkanų normas. Nuolatinėmis pastangomis didinti konkurenciją bankų sektoriuje, be kita ko, didinant palūkanų normų ir kitų su paskolomis susijusių išlaidų skaidrumą, vidutinės trukmės laikotarpiu būtų skatinama skolinimo veikla. Be to, viešojo skolinimo ir (arba) garantijų sistemos, skirtos strategiškai svarbioms investicijų sritims, pavyzdžiui, žaliajai pertvarkai ir regioninei plėtrai, galėtų padidinti veiksmingą konkurenciją bankų rinkoje. Be to, verslo investicijoms būtų naudinga, jei būtų padidintas kitų finansavimo šaltinių nei bankai prieinamumas. Šešėlinė ekonomika yra ilgalaikė verslo aplinkos problema, trukdanti investicijoms, įgūdžių ugdymui ir kartu ilgalaikiam konkurencingumui. Latvijos verslo organizacijų teigimu, ji iškraipo konkurenciją ir skatina įmones išlikti mažomis. Be to, Latvijos bankų teigimu, šešėlinės ekonomikos paplitimas ir silpni įmonių balansai yra pagrindinės kliūtys daugiau skolinti įmonėms;

(25) Latvijoje didėja darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas. Kartu su demografiniais iššūkiais ir mažėjančiu darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi tai kelia sunkumų šalies konkurencingumui. 2023 m. didžiausias darbo jėgos trūkumas buvo gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) sektoriuose, kurie yra labai svarbūs didinant našumą, taip pat žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos srityje. Iki 2030 m. didžiausias darbo jėgos trūkumas turėtų susidaryti inžinerijos, gamybos ir statybos, gamtos mokslų, matematikos ir IT srityse. Be to, Latvijoje ir toliau darbo jėgos trūksta sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos srityse. 91 % Latvijos įmonių nurodo, kad kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas yra kliūtis investicijoms, o tai viršija 81 % ES vidurkį. Maža technologijų, inžinerijos ir mokslo absolventų dalis ir dėl to atsiradęs mokslo darbuotojų trūkumas šiose srityse yra viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių stiprinti Latvijos mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumus, ypač privačiajame sektoriuje. Aukštos kokybės švietimo ir mokymo sistemos, suderintos su kintančiais darbo rinkos poreikiais, ir tikslinės kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemonės yra labai svarbios mažinant darbo jėgos ir įgūdžių trūkumą ir didinant šalies konkurencingumą, taip pat skatinant skaitmeninę ir žaliąją pertvarką. Nors dėl pastarojo meto reformų profesinis rengimas ir mokymas tapo lankstesnis ir patrauklesnis, reikia toliau dėti pastangas, kad būtų modernizuota ir pagerinta mokymo

pasiūla. Siekiant pasinaudoti neišnaudota darbo jėgos pasiūla, mokymo priemonės turi būti prieinamos, be kita ko, žemos kvalifikacijos darbuotojams ir visiems regionams;

(26) Latvijos atsinaujinančių išteklių elektros energijos dalis yra viena didžiausių ES. Tai daugiausia sietina su elektros energijos gamyba hidroelektrinėse ir dideliu biomasės naudojimu, daugiausia šildymo sektoriuje. Yra galimybių toliau įvairinti šalies atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos rūšių derinį. 2022 ir 2023 m. saulės ir vėjo energijos įrengtoji galia Latvijoje padidėjo, tačiau šie pajėgumai tebėra gerokai mažesni už Estijoje ir Lietuvoje įrengtus pajėgumus. Siekiant padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį galutinės energijos suvartojime, Latvijai visų pirma vertėtų pasinaudoti vėjo ir saulės energija ir padidinti elektros gamybą iš šių šaltinių. Nepaisant tam tikrų veiksmų, numatytų nacionaliniame ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane, reikia papildomų pastangų, kad būtų pašalintos likusios kliūtys, trukdančios išduoti leidimus statyti arba įrengti vėjo ir saulės energijos gamybos įrenginius. Be to, Latvija galėtų imtis daugiau veiksmų, kad paskatintų paklausos lankstumą, pvz., galutiniams vartotojams priklausančios energijos kaupimo ir dalyvavimo skirstant energijos išteklius ir teikiant balansavimo bei lankstumo paslaugas. Taip pat būtų galima aiškiai apibrėžti tam tikrų energijos rinkos dalyvių, pavyzdžiui, nedidelio masto paklausos telkėjų, vaidmenis. Paraiškos dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginių prijungimo prie tinklo leidimų gerokai viršija turimus elektros energijos tinklo pajėgumus, todėl nuo 2023 m. liepos mėn. naujų leidimų išdavimas sustabdytas. Tai rodo, kad reikėtų imtis tolesnių reguliavimo veiksmų;

(27) Latvijos pažanga įgyvendinant žiedinę ekonomiką turi būti spartinama, kad būtų pasiekti ES žiedinės ekonomikos tikslai. Tvaraus ekonomikos augimo rodikliai yra žemesni už ES vidurkį, o šalies žaliavų naudojimo rodiklis didėja. Latvijos rezultatai ekologinių inovacijų srityje yra vidutiniški ir jai būtų naudinga paspartinti žiedinių verslo modelių diegimą ir paskatinti investicijas į ekologines inovacijas, kad būtų padidintas išteklių naudojimo efektyvumas ir konkurencingumas. Latvija padarė pažangą gerindama savo atliekų tvarkymo sistemą, tačiau daugiau kaip pusė komunalinių atliekų vis dar atsiduria sąvartynuose;

(28) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Latvijai skirtos 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir ketvirtą euro zonai skirtas rekomendacijas,

REKOMENDUOJA Latvijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų[21] augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus deficitą išlaikyti mažesnį už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę,

[21] Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

o valdžios sektoriaus skolą – apdairaus lygio. Išplėsti apmokestinimą, be kita ko, kapitalo ir nekilnojamojo turto apmokestinimą, didinti sveikatos priežiūros bei socialinės apsaugos adekvatumą.

2. Toliau sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, imtis veiksmų, kad būtų geriau šalinami nuolatiniai regioniniai skirtumai ir nelygybė, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Gerinti verslo aplinką mažinant administracinę ir reguliavimo naštą įmonėms ir gerinant mažųjų ir vidutinių įmonių galimybes gauti finansavimą, be kita ko, taikant viešojo skolinimo ir garantijų sistemas, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas strateginės svarbos investicijoms ir didinti konkurenciją finansų rinkose. Spręsti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą, visų pirma gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos srityje ir kitose specializacijose, kurių reikia žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, taip pat socialinės rūpybos ir sveikatos priežiūros srityse, be kita ko, užtikrinant tikslingą kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą.

4. Spartinti vėjo ir saulės energijos diegimą tobulinant leidimų išdavimo procedūras ir skatinant paklausos lankstumą. Skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos pasitelkiant ekologines inovacijas ir tvaraus išteklių valdymo praktiką.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė